

schematherapie bij kinderen en jongeren met verminderd basisvertrouwen 25-uurs vervolgcursus

Inleiding

Schematherapie is een integratieve vorm van psychotherapie die oorspronkelijk is ontwikkeld door Jeffrey E. Young voor mensen met persoonlijkheidsproblematiek. In Schematherapie zijn verschillende theorieën geïntegreerd zoals de cognitieve gedragstherapie, de hechtingstheorie, de objectrelatietheorie en experiëntiële therapievormen. Schematherapie richt zich behalve op inzicht (het cognitieve), ook nadrukkelijk op het ervaringsaspect (voelen) en op concrete gedragsverandering. Het resultaat is een krachtige en breed inzetbare methode die in het effectonderzoek goede resultaten laat zien. Zowel de uitgangspunten als de in te zetten methoden en technieken sluiten goed aan bij therapiemogelijkheden voor kinderen en jeugd en hun opvoeders. Schematherapie bij kinderen en jongeren is nog volop in ontwikkeling.

Het model is relatief gemakkelijk overdraagbaar en biedt een begrijpelijke taal voor cliënten en, indien van toepassing, hun opvoeders, om zicht te krijgen op het sociaal-emotioneel functioneren. Cliënten leren vaardigheden om beter om te gaan met vroeg ontstane denkpatronen (schema's) en de verschillende stemmingen die opspelen en een eigen leven gaan leiden (modi). Voor cliënten jonger dan 16 jaar en hun opvoeders gaat het meer om zicht te krijgen op en leren omgaan met modi. Jongeren vanaf 16 jaar en hun opvoeders kunnen ook meer zicht krijgen op zich ontwikkelende schema's en vaardigheden leren hoe hier mee om te gaan.

Veilige gehechtheid is nodig voor elk kind om op te groeien tot een gezond functionerende volwassene. Veilige hechting ontstaat wanneer een kind de ervaring en overtuiging heeft dat belangrijke hechtingsfiguren er zijn en zullen blijven, dit wordt met name gevoeld in tijden van nood en stress. Veilige gehechtheid ontstaat wanneer het kind voldoende basisvertrouwen heeft: vertrouwen in zichzelf en in zijn opvoeders. Dit bouwt op wanneer basisbehoeften, die ieder kind en iedere volwassene heeft, voldoende vervuld worden. Door allerlei omstandigheden kan er een tekort geweest zijn aan het vervullen van de basisbehoeften, bijvoorbeeld door ingrijpende levensgebeurtenissen zoals afgestaan door of (tijdelijk) gescheiden zijn van biologische ouders, andere (pre-verbale) traumatische ervaringen, opvoeders die beschadigend waren of onvoldoende waren afgestemd. Het onvoldoende vervullen van de basisbehoeften en het onvoldoende aanwezig zijn van basisvertrouwen kan bijdragen aan stagnatie in de persoonlijkheidsontwikkeling.

Onveilige gehechtheid van een kind kan veranderen door positieve, emotioneel corrigerende ervaringen met sensitieve en afgestemde opvoeders. Dit vereist van opvoeders meer dan de gebruikelijke sensitiviteit, voorspelbaarheid en beschikbaarheid. Schematherapie waarbij opvoeders nauw betrokken zijn, kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

Schematherapie richt zich op het herkennen van de eigen 'valkuilen' en het erkennen van en kunnen reageren op de eigen behoeften. Er wordt een scheiding aangebracht tussen wat in het verleden heeft plaatsgevonden, wat zich herhaalt en wat nu nodig is: het vergroten van

vaardigheden met als uiteindelijk doel de ontwikkeling van 'de gezonde volwassene' of bij jongeren 'de gezonde ik'.

Voordat echter, in het hier en nu, effectiever gedacht, gevoeld en gedaan kan worden, zullen eerst de belastende ervaringen van oningevulde en geblokkeerde behoeften, verwerkt dienen te worden. Verwerkingstechnieken voor (complexe/pre-verbale) traumatisering nemen een prominente plek in binnen de behandeling.

Een extra punt van aandacht in therapietrajecten van kinderen en jongeren is dat het behandeltraject kan worden bemoeilijkt door de schema's en modi van de opvoeders. De voorgeschiedenis van opvoeders kan schema's bij hen hebben doen ontstaan. Een bepaalde modus van het kind kan deze schema's uitlokkend. Hierdoor ontstaat het risico dat de opvoeder niet langer met een kalm en rustig 'ouderbrein' kan reageren, of vanuit Schematherapie termen: vanuit een gezonde oudermodus. Op die ogenblikken kan de opvoeder minder sensitief of afgestemd reageren op de behoeften van het kind en er ontstaan clashes of collusies tussen de modi van opvoeder en kind. Het kan voor opvoeders erg ingewikkeld zijn om in te gaan op de basisbehoeften van hun kind wanneer ze hier zelf als kind slechte ervaringen in hadden. In een Schematherapie traject met een kind of jongere is het daarom belangrijk om ook in te gaan op de behoeften van opvoeders zelf, die in het verleden en in het hier en nu mogelijk niet vervuld werden of worden.

Schematherapie kan worden toegepast bij persoonlijkheidsstoornissen (reeds aanwezig of ontwikkelend), complex trauma en hardnekkige as-I-stoornissen, die door de gebruikelijke behandeling onvoldoende verbeteren.

Doelen

Deze cursus is een verdiepende cursus in de Schematherapie, met bijzondere aandacht voor kinderen en jongeren met verminderd basisvertrouwen en hun gezinnen.

Na afloop van de cursus:

- Heeft de deelnemer op verdiepend niveau kennis van schematherapie en de belangrijkste technieken aan den lijve ervaren, via rollenspel, video of live-werk met cursisten gedemonstreerd gezien en daarmee geoefend in de rol van therapeut tijdens de cursus en met de 'cursus-clënt' in de eigen werksetting
- Heeft de deelnemer kennis van ontwikkelingspsychologische aspecten van schematherapie, basisbehoeften en de individuele levens- en gezinsfasen-cyclus
- Kan de deelnemer schematherapie toepassen in het werk met kinderen, pubers en adolescenten
- Kan de deelnemer werken met de verschillende fasen in schematherapie en de daarbij passende technieken
- Kan de deelnemer systeemtherapeutisch behandelen middels de combinatie van systeemtherapie en schematherapie
- Kan de deelnemer schematherapie combineren met traumabehandeling
- Kan de deelnemer - begeleid door supervisie - zelfstandig schematherapie toepassen

Specifieke schematherapie competenties:

- De cursist heeft inzicht in eigen schema's en modi en hoe die mogelijk interfereren met schema's en modi van cliënten.
- Door het maken van een eigen casusconceptualisatie ervaart de cursist aan den lijve wat dit voor toekomstige cliënten zal betekenen. Daarmee kan hij/zij beter ertoe motiveren, instructies geven en inspelen op belemmeringen en weerstanden.
- De cursist is in staat de problematiek, daartoe behorend de (dreigende) persoonlijkheidsproblematiek, van een cliënt in kaart te brengen via het schematherapiemodel.
- De cursist kan een behandelplan schematherapie, voortkomende uit de casusconceptualisatie, maken.
- De cursist heeft kennis van de schematherapie concepten
- De cursist kan de werkrelatie als schematherapeut gestalte geven via limited reparenting, empathische confrontatie en grenzen stellen. Hierbij is er ook aandacht voor de positie van opvoeders, vooral wanneer sprake is van mediatietherapie.
- De cursist kan schemagerichte cognitieve technieken toepassen.
- De cursist kan experiëntiële technieken toepassen..
- De cursist leert SMART doelen te stellen voor de lange termijn en korte termijn welke uitgangspunt zijn voor het aanzetten tot gedragsverandering bij de cliënt.
- De cursist heeft met behulp van de Schema Therapy Rating Scale zicht op de eigen ontwikkeling tot schematherapeut. Dit is de basis om leerdoelen op te stellen in een supervisietraject.

Voor wie?

GGZ-professionals met een registratie als Orthopedagoog-Generalist, een BIG-registratie als GZ-psycholoog, Psychotherapeut, Klinisch Psycholoog of Psychiater (of in opleiding daartoe), met een succesvol afgeronde 25-uurs basiscursus schematherapie.

Per cursusgroep mag een beperkt aantal basispsychologen/orthopedagogen met een 25 uren basiscursus schematherapie deelnemen, indien zij met BIG-geregistreerde therapeuten samenwerken of met Schematherapeuten ingeschreven in het Register Schematherapie en supervisie en intervisie georganiseerd zijn. De hoofddocent beoordeelt voorafgaand aan de cursus of de basispsycholoog voldoet aan deze voorwaarden.

De opleiding tot schematherapeut (register Schematherapie) staat alleen open voor professionals met een relevante beroepsopleiding: BIG-geregistreerde psychologen en psychotherapeuten, psychiaters, leden van specialistische psychotherapieverenigingen of zij die in opleiding zijn tot één van deze kwalificaties.

Werkwijze

Gedurende de cursus wordt de theoretische onderbouwing van Schematherapie verbreed en verdiept. Daarnaast wordt praktijkgericht gewerkt: de belangrijkste technieken worden aan den lijve ervaren, via rollenspel, videobeelden of live werk. Rollenspel vindt plenair plaats, hierna worden die vaardigheden geoefend in twee- of drietallen. Gedurende de cursus wordt een actieve bijdrage van de cursisten verwacht.

Programma

Dag 1:

Inleiding, opfrissen theorie schematherapie, integratie schema- en modusmodel, verdieping experiëntiële technieken in startfase; "Veiligheid voor alles". Toepassing bij kinderen, jongeren en hun ouders

Dag 2:

verdieping experiëntiële technieken, schematherapie in middenfase: "laat je zien" en "doe het zelf", werken met ouders

Dag 3:

Traumabehandeling binnen schematherapie met verschillende verwerkingstechnieken

Dag 4:

Individuele presentaties experiëntiële schematherapietechniek, omgaan vanuit de ouders met modi van het kind, afsluitingsfase schematherapie: "Leef je leven". Evaluatie en afronding

Studiebelasting

Er zijn 25 contacturen. Daarnaast dient u rekening te houden met ongeveer acht uur studiebelasting per bijeenkomst (literatuurstudie en opdrachten) en twee uur voor het maken van de toets.

Beoordeling en toetsing

Er zijn twee opdrachten voor de eindtoets:

1. Verslag (ongeveer half A4 per techniek) van de toepassing in de praktijk van een:
  - A. experiëntiële techniek in de diagnostiekfase
  - B. experiëntiële techniek voor de aanpak van een copingmodus
  - C. experiëntiële techniek voor de aanpak van een oudermodus (voor K&J: 'je strenge jij')
  - D. experiëntiële techniek voor de aanpak van een kindmodus
  - E. experiëntiële techniek voor de versterking van de gezonde volwassene of blijf kind

Deze toets wordt beoordeeld met onvoldoende/voldoende

2. Een praktijktoets die bestaat uit een demonstratie door een cursist van een schematherapeutische experiëntiële techniek middels een rollenspel of een meegebrachte video-opname. De demonstratie duurt maximaal 15 minuten, er wordt 15 minuten feedback gegeven door medecursisten en de docent. De praktijktoets neemt dus 30 minuten per cursist in beslag. Bij feedback op en beoordeling van de techniek wordt de Schema Therapy Rating Scale gebruikt (zie website Register Schematherapie). De demonstratie van de techniek moet door de docent(en) als minimaal 'voldoende' zijn beoordeeld. Indien deze onvoldoende is, krijgt de cursist een herkansing. Daarvoor zal een afspraak met de docent gemaakt moeten worden tegen het supervisie uurtarief. Of bij een andere supervisor die erkend is bij de VGCT en Vereniging Schematherapie.

Bij een onvoldoende beoordeling van de opdracht of de toets volgt een herkansing. In overleg met de docent wordt een nieuwe inleverdatum vastgesteld. Bij herhaald onvoldoende resultaat kan de module niet worden afgesloten met een certificaat.

Docenten

Hoofddocent:

Drs. Theo Verhoeven

senior schematherapeut, psychotherapeut, cognitief gedragstherapeut, NVRG-systeemtherapeut, EMDR-practitioner
opleider, supervisor, leertherapeut NVP, VGct , en Register Schematherapie

Co-docent:

Drs. Renée Uittenbogaard

K&J-psycholoog, GZ-psycholoog, psychotherapeut, cognitief gedragstherapeut en EMDR-practitioner

Centraal Register Kort Beroeps Onderwijs (CRKBO)

Basic Trust is sinds 2010 geregistreerd in het Centraal Register Kort Beroepsonderwijs (CRKBO).

Inschrijving in het register CRKBO is mogelijk nadat een instelling een kwaliteitsaudit positief heeft afgerond. Met deze registratie is Basic Trust erkend als een cursusinstelling zoals bedoeld in de Europese Btw-richtlijn. Door deze registratie zijn al onze trainingen vrijgesteld van btw.

Kosten

€ 1.090,00 inclusief lunch en koffie/thee

Locatie

Basic Trust Opleidingen, Singel 232, 3311 KV Dordrecht

Data en tijd

6 maart, 20 maart, 3 april en 17 april 2020
10.00 – 17.15 uur (inloop vanaf 09.30 uur)

Accreditatie

Accreditatie is toegekend door*:

- NIP/NVO
- NVRG
- register Schematherapie

Accreditatie is aangevraagd bij:

- VGct

* let hierbij op de accreditatie-eisen gesteld aan de deelnemer.

Uw behaalde accreditatiepunten NIP/NVO voegen wij toe aan uw dossier bij PE-online. Voor het SKJ dient u de punten zelf in te voeren.

Aanwezigheidsverplichting

Deelnemers worden geacht bij alle bijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij absentie tot en met 10% ziet de docent erop toe dat gemiste onderdelen alsnog bestudeerd en/of uitgevoerd worden. Bij absentie van meer dan 10% van het totaal aantal contacturen dient de

deelnemer de cursus in zijn geheel opnieuw te volgen. Afwezigheid moet voorafgaand aan de bijeenkomsten door de deelnemer gemeld worden aan het secretariaat.

Meer informatie?

Voor meer informatie kunt u bellen met 088 – 227 40 00, of een e-mail sturen naar info@basictrust.com

Aanmelding

<https://www.basictrust.com/opleidingsOverzicht>

Annulering

- Annuleren kan alleen schriftelijk of per e-mail. Bij annulering tot vijf weken voor de start van de training bent u €50 administratiekosten verschuldigd.
- Bij annulering binnen vijf weken voor de start van de training bent u het gehele bedrag verschuldigd.
- U heeft recht op de wettelijke bedenkttermijn van 14 dagen, waarbij er geen kosten in rekening gebracht zullen worden wanneer u binnen 14 dagen uw inschrijving intrekt.
- Bij uitval van één van de docent door overmacht zal gezocht worden naar alternatieve data. Dit is echter geen reden om kosteloos te annuleren.
- Wanneer er onvoldoende deelnemers zijn kan deze training niet doorgaan, u kunt zich dan opgeven voor de daaropvolgend training.

Verplicht aan te schaffen voorafgaand aan de cursus:

- Loose, C, Graaf, P & Zarbock, G. (2015) *Schematherapie met kinderen en jongeren*. Amsterdam: Nieuwezijds. ISBN 9789057124198
- Reubsaet, R.J. (2018) *Schematherapie: werken met fases in de klinische praktijk*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum
- Vreeswijk, M. van & Broersen, J. (2017) *Werkboek Kortdurende Schematherapie: experiëntiële technieken*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. ISBN 9789036815772
- DVD box Fine Tuning Imagery Rescripting. (2016) Remco van der Wijngaart en Christopher Hayes (via www.schematherapie.nl)
- DVD box Schematherapie mit Kindern. Loose, C. Graag, P. Beltz. Duitsland 2014